

Ks. Adam Bielinowicz, *Katechizacja w diecezji i archidiecezji warmińskiej w latach 1945–2005*, Studio Poligrafii Komputerowej „SQL”, Olsztyn 2010, ss. 256

Wychowanie w wierze dzieci, młodzieży i dorosłych powinno należeć do zadań priorytetowych Kościoła, choć jest to – zwłaszcza w obecnych czasach – zadanie trudne. W procesie wszechstronnego rozwoju człowieka ważny jest kontekst społeczny, kulturowy i polityczny, który ma wpływ na kształt życia chrześcijanina. Te trzy płaszczyzny tworzą również miejsce nie tylko do rozwoju ich wiary, ale są także przestrzenią wielorakiego zaangażowania, poprzez które wypełniają oni swoje zobowiązania, wynikające z przyjętych sakramentów chrztu i bierzmowania. Kościół powinien zatem poszukiwać skutecznych sposobów, by móc dotrzeć do człowieka z przesłaniem ewangelicznym oraz wprowadzić go w pełnię życia chrześcijańskiego. Książka ks. Adama Bielinowicza to autorska odpowiedź na owo wezwanie Kościoła, bowiem jednym z takich sposobów oddziaływania jest katecheza. Ks. Bielinowicz ukazał przekrojowo proces katechizacji prowadzonej na Warmii w konkretnych uwarunkowaniach społecznych, kulturowych i politycznych w latach 1945–2005.

I tak, autor w rozdziale pierwszym wprowadza czytelnika w społeczno-eklezyjalny kontekst działalności duszpastersko-katechetycznej Kościoła na Warmii po II wojnie światowej. Ukazuje różnicowanie kulturowe regionu Warmii, różnorodność demograficzną, charakteryzuje mieszkańców diecezji warmińskiej oraz bogactwo dziedzictwa kulturowego. Zwraca uwagę na specyficzną sytuację rodzin pracowników Państwowych Gospodarstw Rolnych, których duży odsetek zamieszkiwał obszar diecezji warmińskiej. Warunki środowiskowe i ekonomiczne panujące w tych gospodarstwach miały znaczny wpływ na wychowanie religijne młodego pokolenia. Przybliży przebieg procesu organizacji odbudowy i tworzenia administracji kościelnej po zakończeniu II wojny światowej. Porusza także problem ograniczeń i prześladowań, które dotknęły Kościół warmiński ze strony władz komunistycznych Polski oraz działania osób duchownych i świeckich, które są wyrazem ich odwagi i wierności Bogu w tak trudnych okolicznościach.

Drugi rozdział poświęcony jest organizacji nauczania religii w archidiecezji warmińskiej. Autor analizuje rozwój katechizacji, która prowadzona była w szkole od zakończenia II wojny światowej do jej usunięcia w 1961 r. oraz od jej powrotu w 1990 r. do 2005 r. Przedstawia także rozwój katechizacji, która odbywała się w parafiach w latach 1961–1990. W obu przypadkach wydobywa ze źródeł i porządkuje dane statystyczne, sięga do rozporządzeń biskupów, listów pasterskich, dokumentów kościelnych i państwowych dotyczących szkolnego nauczania religii i katechezy odbywającej się w parafii. Przedmiotem jego zainteresowania są także programy, katechizmy i podręczniki katechetyczne, którymi posługiwano się w archidiecezji warmińskiej. Ponadto ukazuje działalność Wydziału Nauki Katolickiej Kurii Metropolitalnej Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie, odpowiedzialnego za organizację katechizacji. Ks. Bielinowicz nie zatrzymuje się w swoich poszukiwaniach na wychowaniu chrześcijańskim dzieci i młodzieży, ale pragnie zapoznać czytelnika z formami parafialnej katechezy dorosłych, takich jak: spotkania z rodzicami, katecheza narzeczonych, Żywy Różaniec, Domowy Kościół, Ruch Odnowy w Duchu Świętym, Ruch Rodzin Nazaretańskich, Droga Neokatechumenalna, Franciszkański Zakon Świeckich, Wspólnota Krwi Chrystusa, Apostolstwo Dobrej Śmierci, Akcja Katolicka, Stowarzyszenie Ochotników Cierpienia, Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” oraz formy parafialnego duszpasterstwa katechetycznego dzieci i młodzieży, jak np. przygotowanie do pierwszej komunii i spowiedzi, przygotowanie do sakramentu bierzmowania, duszpasterstwo akademickie, służba liturgiczna, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Ruch Światło-Życie, Wspólnota Wiara i Światło.

Ostatni, trzeci rozdział recenzowanej książki dotyczy problematyki formacji katechetów. Autor przedstawia formy podstawowej formacji przyszłych katechetów, która odbywała się na kursach katechetycznych, w Studium Katechetycznym w Gietrzwałdzie, Instytucie Kultury Chrześcijańskiej w Olsztynie, Wyższym Seminarium Duchownym „Hosianum” i Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Ukazuje te instytucje formacyjne w aspekcie historycznym, analizuje program kształcenia i wychowania, tok studiów, ale też prezentuje sylwetki wykładowców przedmiotów katechetycznych. Zajmuje się także problemem permanentnej formacji katechetów. Przedstawia tematykę i organizację kursów, konferencji metodycznych, warsztatów oraz spotkań o charakterze ascetycznym.

Książka ks. Bielinowicza jest publikacją cenną, zwłaszcza w kontekście katechetycznym i duszpasterskim archidiecezji warmińskiej, ponieważ dotychczas nie ukazało się tak analityczne opracowanie. Obszerna bibliografia może być podstawą do dalszych dociekań naukowych. Walorem pracy jest także

język – komunikatywny i jasny. Na szczególne uznanie zasługuje warsztat historyka, jakim posługuje się w pracy ks. Bielinowicz. W publikacji zostały uwzględnione nie tylko uwarunkowania historyczne i społeczne, których wpływ na rozwój katechizacji w omawianym okresie był znaczny, ale także zostały zaprezentowane noty historyczne dotyczące przedstawianych wydażeń i instytucji oraz biogramy osób odpowiedzialnych za organizację katechizacji w diecezji i wykładowców przedmiotów katechetycznych.

Należy zatem podkreślić, że cel badawczy, jakim było przedstawienie procesu katechizacji w archidiecezji warmińskiej w latach 1945–2005 [diecezja warmińska do godności archidiecezji została podniesiona wskutek reformy organizacji Kościoła katolickiego w Polsce, której dokonał bł. Jan Paweł II na mocy bulli papieskiej datowanej na 25 marca 1992 r.; red.] został osiągnięty i co warte podkreślenia, ks. Bielinowicz wywiązał się z tego zadania rzetelnie. Co więcej, ustosunkował się także do obecnej sytuacji i przedstawił konkretne wnioski i postulaty odnoszące się do współczesnego stanu katechizacji w archidiecezji. Jest to zatem lektura nie tylko dla katechetów i katechetów, mogą po nią sięgnąć także historycy, pedagodzy, socjologowie, politolodzy i wszyscy ci, którym na sercu leży wychowanie, edukacja i formacja religijna każdego człowieka.

ks. Piotr Duksa
Olsztyn